

Botín, Atutxa, y Cristina Federica Victoria Antonia de la Santísima Trinidad

JOSÉ BONET NAVARRO

CATEDRÁTIC DE DRET PROCESSAL (UVEG)
 ACADEMIC DE NÚMERO DE LA REAL ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA

El juí oral del conegut com a 'cas Nóos' ya s'ha iniciat. I lo més rellevant de la funció és que, entre molts atres, es senta en el banquet la germana del Rei d'Espanya, acusada per l'acusació popular (Manos Limpias) de cooperació necessària en dos presunts delictes «contra la facenda pública».

No soc partidari de comentar assunts que estan enjuiciant-se. Soc fermament contrari als juïns paral·lels i més encara a l'escarni públic. Ademés, l'experiència demostra que lo que transcendeix en els mijos de comunicació i la realitat de l'expedient judicial solament és una mera coincidència generalment parcial. I si jujar sense garanties ya és mal, encara és pijor fer-ho sense coneiximent de causa. Per això em centraré sols en una qüestió tècnica molt comentada però no sempre en rigor, açò és, si la Infanta deu sentar-se en el banquet dels acusats en atenció a l'anomenada 'doctrina Botín' i les seues seqüeles. Vejam:

La coneguda popularment com a 'doctrina Botín' es troba en la Sentència del Tribunal Suprem 1045/2007, de 17 de desembre, (ponent, Enrique Bagigalupo), en tres vots particulars. En síntesis, estableix que el sobreseïment lliure de les actuacions procedix quan aixina ho sollicita el Ministeri Fiscal i l'Acusació Particular; o, en atres tèmrens, que no és admissible l'apertura del juí oral si falta l'acusació d'abdos acusadors. Esta sentència es dicta en el context, entre atres, de fets relatius a delictes contra la facenda pública (artícul 305 Còdic Penal), en els que l'acusació privada és assumida per l'Advocacia de l'Estat (en defensa dels interessos patrimonials de l'erari públic).

Despuix, la coneguda popularment com a 'doctrina Atutxa' es desenrolla en la Sentència del Tribunal Suprem 54/2008, de 8 d'abril (ponent, Manuel Marchena), en quatre vots particulars. Complementa l'anterior quan senyala que la doctrina prèvia no alcança als supòsits en els que no es persone l'acusació particular, «bien por la naturaleza del delito, bien por la falta de personación formal». Per tant, dita doctrina no rig si, oponent-se, «el Ministerio Fiscal concurre tan solo con una acción popular que insta la apertura del juicio oral». Aixina, puix, «la acción popular recupera todo su valor cuando la tesis abstencionista es asumida, sólo y de forma exclusiva, por el Ministerio Fiscal», açò és, solament si falta la acció particular, la popular tindrà 'llegitimada'. Ademés, considera que és necessari que es produïxa esta falta, quan certs delictes «afectan de modo especial a intereses supraindividuales... donde la acción popular puede desplegar su función más genuina. Tratándose de delitos que afectan a bienes de titularidad colectiva, de naturaleza difusa o de carácter metaindividual, es entendible que el criterio del Ministerio Fiscal pueda no ser compartido por cualquier persona física o jurídica, que esté dispuesta a accionar en nombre de una visión de los intereses sociales que no tiene por qué monopolizar el Ministerio Público».

L'anterior doctrina es dicta en el context d'un delicte de desobediència que, segons la pròpia sentència, «carece, por definición, de un perjudicado concreto susceptible de ejercer la acusación particular».

La Sentència del Tribunal Suprem 8/2010, de 20 de giner (ponent Andrés Martínez Arrieta), que va merèixer un vot particular, es llimita a resumir les anteriors. Y, pel seu interès, convé tindre present també la doctrina de la recent Sentència del Tribunal Suprem 4/2015, de 29 de giner (ponent: Antonio del Moral), que, en ocasió de la llegitimació de l'acusació popular, considera que el delicte de malversació de cabals públics i el de falsetat, pels interessos colectius que tutelan legitimen a l'acusació popular a sollicitar en solitari i sense respal del Ministeri Fiscal l'apertura del juí oral, pero «no son equiparables a estos efectos con el delito contra la Hacienda Pública... en el delito de malversación están presentes unos intereses colectivos o sociales mucho más directos que en la defraudación tributaria».

Partint d'esta doctrina jurisprudencial, ya es pot opinar si és aplicable al cas concret de la infanta Cristina. És cert que, com a novetat, en este cas no hi ha petició idèntica per a tots els acusats. El Ministeri Fiscal i l'Advocacia de l'Estat acusen a atres encausats. Ara be, no obstant manifestar-se estos

acusadors perjudicats d'esta manera, no ho fan respecte de la germana del Rei d'Espanya. No vaig a valorar ara la procedència, adequació, o possibles raons 'amagades' d'esta actitud, puix tal valoració es basaria en una realitat que desconec. Pero innegablement no acusen a esta senyora. I tal circumstància, com a fet indiscutible, solament pot deure's a que no es consideren

:: EFE/CATI CLADERA

perjudicats per ella.

La pròpia sentència que conté l'anomenada 'doctrina Botín' constata que l'Advocacia de l'Estat, en representació de l'erari públic, és admesa com perjudicada concreta i específica en els delictes contra la facenda pública. Per tant, ha segut ya reconeguda com llegitimada per a l'exercici de l'acusació particular en estos casos. I sent aixina, mentres l'Advocacia de l'Estat estiga personada i no formule acusació junt al Ministeri Fiscal, com impon la vigent 'doctrina Botín', l'acusació popular carirà de llegitimació per a evitar el sobreseïment i per a acusar.

Podrem compartir-la o no, fins i tot pot ser que concórreguen raons per a pensar que si «facenda som tots» -com diu la publicitat- els delictes contra la facenda pública coherentment deurien ser-ho contra tots. Pero no sembla de rebut pretendre, en base en la doctrina jurisprudencial sobre el cas, que la Infanta Cristina es sente en el banquet, quan de la mateixa deriva tot lo contrari. Un atre tema és que dita jurisprudència nos agrada o la compartim més o menys, que l'òrgue que juja estiga en condicions de discrepar basant-se en la seua independència, o que la pròpia jurisprudència del Tribunal Suprema pug-a i dega evolucionar. Pero lo que resulta de la mateixa en estos moments no és una atra cosa que la Infanta Cristina s'alce de la cadira dels acusats.